

Asia: VN/6802/2020

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö arviomuistiosta digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi

1) Kommentit arviomuistiossa esitetystä tulevaisuuden visiosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Teknologiateollisuus kiirehtii luotettavan pehmeän digitaalisen infrastruktuurin rakentamista. Luotettavan ja toimivan digitaalisen infrastruktuurin pohjana ovat viranomaisten rekisteritiedot ja keinot hallita niitä digitaalisesti. Yksi pehmeän infrastruktuurin kulmakivistä on henkilöiden digitaalinen identiteetti.

Ehdotetut uudistukset luovat uutta digitaalista perusrakennetta, jonka päälle yksityiset palvelut voivat luontevasti rakentua.

Visio

Tavoitetilassa valtiolla olisi merkittävä rooli ydinidentiteetin muodostamisessa, luomalla kaikille sähköisen identiteetin ja antamalla sovelluksen sen hyödyntämiseen. Sovellus toimisi tunnistamisessa sähköisessä ja fyysisessä asiointissa. Lisäksi sillä voitaisiin esittää myös muita julkisissa rekistereissä olevia tietoja.

Visiossa sovelluksen julkisen ytimen päälle voitaisiin tuoda yksityisiä palveluita. Näemme tämän mallin keskeisenä ominaisuutena. Ehdotus muuttaisi merkittävästikin nykyisiä toimintatapoja, mutta pidämme tarpeellisena, että toimintatapoja kehitetään systemaattisesti turvallisuutta ja yksilön toimintamahdollisuuksia edistäväksi.

Nykyisestä sähköisen tunnistamisen ratkaisusta ei päästä palveluja kehittämällä visiossa esitettyyn tilanteeseen. Siksi on hyvä, että ehdotuksessa ehdotetaan, että sähköisen tunnistamisen luottamusverkoston palveluilla pääsisi edelleen tunnistautumaan julkisiin palveluihin. Toimintatavan muutos kohti voimakkaasti itsehallittavaa identiteettiä on kansainvälisestikin merkittävä. Sen menestyksellinen toteuttaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa. Tätä varten hankkeen johtamisen on oltava tehokasta, sektorit ylittävää ja hyvin koordinoitua.

Teknologiateollisuus pitää tärkeänä, että hankkeen myötä turvallisuus verkossa lisääntyy ja väärinkäytösten riski ja niistä seuraavat kielteiset seuraukset vähentyvät. Vision kannalta on tärkeää, että julkisen ja yksityisen sektorin toiminnot tukevat saumattomasti toisiaan ja että kaikille toimijoille on selvää, mikä heidän roolinsa visiossa on. Tämä kaipaa vielä muistiossa kiteytystä ja tarkennusta sekä avointa dialogia.

2) Kommentit arviomuistiossa esitettyyn toiminnalliseen ratkaisuun

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

sähköiseen identiteettiin. Valtion takaamaa identiteettiä voitaisiin käyttää missä tahansa turvallisessa lompakossa. Malli vaikuttaisi jättävän markkinoille riittävän toimintavapauden palvelujen ja käyttökokemuksen kilpailulle. Lisäksi malli vahvistaisi henkilön tiedollista itsemääräämisoikeutta niin, että henkilöllä olisi nykymallia merkittävästi parempi mahdollisuus vaikuttaa siihen, mitä tietoja tunnistamisen yhteydessä hänestä välitetään.

Teknologiateollisuus pitää ehdotettua toiminnallista ratkaisua kannatettavana.

3) Kommentit arviomuistion sisältämästä oikeudellisesta arviosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Arviomuistion oikeudellisessa arviossa kiinnitetään paljon huomiota julkisen vallan palvelujen turvaamisveloitteeseen sekä yhdenvertaisuusnäkökulmiin. Lisäksi muistiossa on arvioitu julkisen vallan toimintaa kilpailuneutraliteetin kannalta. Teknologiateollisuudella ei ole arvioihin huomautettavaa.

4) Muut kommentit

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Muistio on varsin laaja ja siitä on osin siksi paikoin vaikea saada kuvaa konkreettisten linjausten ja valintojen sisällöstä.

Teknologiateollisuus pitää kannatettavana valtion roolin kasvattamisessa niin sanotussa ensitunnistamisessa eli digitaalisen identiteetin ja luonnollisen henkilön kytkemisessä. Tämä muodostaa luotettavan pohjan myös yksityiselle palvelukehitykselle.

Ehdotettu lompakkomalli vaikuttaa luontevalta keinolta parantaa yksityisen palvelutarjonnan luotettavia edellytyksiä ja vahvistaa hallitusohjelman mukaisesti ihmisten tiedollista itsemääräämisoikeutta.

Toimiva ja luotettava digitaalinen pehmeä infrastruktuuri edellyttää helppokäyttöisiä sähköisiä identiteettejä ihmisille, asioille ja organisaatioille. Nyt käsillä oleva hanke edistää näistä vain ihmisten identiteettien hallintaa. Nykyinen valtuutuksiin ja henkilön asemaan perustuva malli organisaatioiden puolesta asioinnissa on osoittautunut käytännössä vajavaiseksi. Myös organisaatioilla ja tulevaisuudessa myös asioilla, kuten sensoreilla tai laitteilla, tulee myös olla omat joustavasti käytettävissä olevat identiteetit. Tätä kehitystä on syytä jatkaa.

Lisäksi jatkovalmistelussa tulee täsmentää toimenpiteet ulkomaalaisten osaajien maahantulon helpottamiseksi niin, että heidän on mahdollista saada käyttöönsä sujuvasti arjessa tarvittavat, tunnistamista edellyttävät sähköiset palvelut.

Ehdotuksessa on kyse merkittävästä tietopoliittisesta uudistuksesta. Tämän hankkeen onnistuminen ja digitalisaation hyödyntäminen edellyttää koordinoitua johtamista, jossa on aina läsnä valtion toimintojen uudistamisen lisäksi yhteistyö yksityisen sektorin kanssa sekä tietosuoja- ja tietoturva-ohjelma.

Mäkinen Jussi
Teknologiateollisuus ry